

RASMUS

TARINOITA TYÖTTÖMYYDESTÄ

KA-POOMMM...

*Kouluttaudu, hae töitä, ole aktiivinen. Tätä virttä meille nuorille lauletaan, mutta vaikka miten yrität virren ohjeiden mukaan toimia, niin ei se aina onnistu. Hulluksi tässä vaatimusviidakossa tulee. Kun oikein ottaa pannuun, niin unelmoin, että istun kuussa aurinkotuolissa ja katson kuinka maapallo räjähtää.
Ka-Poommm... Sinne häviää vaatimustenvirsi.*

SISÄLLYSLUETTELO

<i>Ka-Poommm...</i>	2
<i>Moro, minä olen Rasmus</i>	4
<i>Määritelmiä nuoruudesta</i>	5
<i>Kauas koulut karkaavat, niin minäkin</i>	7
<i>Maan korvesta kulkevi nuoren tie</i>	8
<i>Kohtaanto-ongelma</i>	11
<i>Lainaelämää</i>	12
<i>Mission Impossible</i>	15
<i>Suuntana työelämä</i>	16
<i>Hullu paljon töitä tekee, viisas pääsee vähemmällä</i>	19
<i>Rottailua</i>	20

*Projektipäällikkö, tekstit
Terhi Halonen*

*Sarjakuvien assetit
Juuso Myllylä*

*Kuvitus
Laura Päivinen*

*Graafinen vastaava
Markus Myllylä*

*Taittäjä
Minna Parkas*

*Tekstien oikoluku
Anni Taina*

*Julkaisija: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK
Summa - Pelillistetty vertaisauttaminen nuorten työllistymisessä, 06/2019*

MORO, MINÄ OLEN RASMUS

Toimin tämän sarjakuvakirjan isäntänä ja olen yksi Summa-hankkeen pelipajaan osallistuneista nuorista. Minua pyydettiin kertomaan kirjan alussa vähän Summa-hankkeesta ja sen tavoitteista. Itse kirja kertoo nuorten työllistymiseen ja kouluttautumiseen liittyvistä asioista ja sen tarinat on kerätty Summan pelipajoilta. Pajoja toteutettiin eri puolilla Kymenlaaksoa vuoden 2018 aikana.

Summa Summarum, eli Summa - Pelillistetty vertaisauttaminen nuorten työllistymisessä -hanke on Euroopan sosiaalirahaston rahoittama. Se kuuluu toimintalinja 3:seen, eli hankkeen yleistavoitteet liittyvät työllisyyteen ja työvoiman liikkuvuuteen. Hankkeen erityistavoitteena on meidän nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen (6.1). Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun lisäksi hankkeessa on mukana muita osatoteuttajia, kuten Sotek-säätiö, Kaakkois-Suomen sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry, Ravimäkiyhdistys ry ja Haminan kaupunki. Hanke käynnistyi 15.9.2017 ja päättyy 31.12.2019. Hankkeen päättyessä pitäisi Hamina 1810 Työ ei koskaan muutu pelin olla valmis pelattavaksi. Mutta, se on jo toinen tarina.

MÄÄRITELMIÄ NUORUUDESTA

Uutisista kuulemme huolipuhetta, että me nuoret olemme vaarassa syrjäytyä. Yleensä tällainen puhe liittyy siihen, ettemme ole koulutuksessa tai työssä. Näin määriteltynä saamme helposti NEET-nuoren leiman. NEET-nuori ei siis käy töissä, kouluttaudu ammattiin tai osallistu kurssimuotoiseen koulutukseen. Mutta, me olemme OKK, eli olemme kotona tai kavereiden luona.

”Kenen leipää syöt, niin sen lauluja laulat”. Sananparsa on totta, ja se koskee myös meitä nuoria. Sillä, jos pappa tai mamma ei-betalar, niin on haettava toimeentulotukea tai työmarkkinatukea. Työhaun pitää olla voimassa, jotta olemme oikeutettuja tukiin ja silloin me syömmme TE- toimiston ja Kelan leipää. Laulun sanat ovat ”aktivoidu, kouluttaudu ja työllisty” ja siksi minäkin osallistuin Summan pelipajaan.

Nuoruus on outo elämänjakso. Kukaan ei osaa tarkalleen sanoa, mistä se alkaa. Laki kyllä määrittää, milloin se päättyy, eli kun täytän 29-vuotta. Tavallaan olemme aikuisia, sillä 18-vuotiaana saamme ajoluvan ja äänioikeuden, mutta toisaalta toimintaamme ohjataan ja ohjeistetaan yhä enemmän ja enemmän. Me nuoret olemme välitilassa, emme ole lapsia emmekä aikuisia.

06:00
Rasmus herää kouluun,
tunnit alkavat klo 8

07:15
Rasmus odottaa
bussia

16:22
Rasmus on matkalla
kotiin

17:30
Rasmus on takaisin
kotona

© Laura Päivinen

KAUAS KOULUT KARKAAVAT, NIIN MINÄKIN

Tarkastelin tässä Tilastokeskuksen sivuja, kun mietin tätä koulutuspakkoa. Silmiini osui, että koulujen lakkauttamisbuumi sai alkunsa jo 1990-luvulta. Sen jälkeen on jo yli 1000 opinahjoa sulkenut lopullisesti ovensa. Peruskouluista 51 % ja ammattikouluista 34 %. On puhuttu väestökadosta ja kustannustehokkuudesta, maaseudun ja reuna-alueiden tyhjenemisestä. EU:n koulumatkasuositus on 1,5 tuntia, mutta suomalaisilla syrjäkylillä koulumatkat saattavat kestää jopa 3,5 tuntia. Kuinka moni aikuinen suostuisi pidentämään työpäiväänsä 3,5 tunnilla? Kyllä meitä nuoria kuunnellaan, mutta tulemmeko oikeasti kuulluksi meitä koskevissa asioissa?

MAAN KORVESTA KULKEVI NUOREN TIE

Muistan vielä, kun meillä maalla oli posti, kyläkauppa ja koulu. Veljeni kävi ammattikoulun kotoa käsin. Silloin kulki vielä linja-autot. Posti lopetti ja kauppa laittoi lapun luukulle. Linja-autovuorot lopetettiin ja meidän elämä muuttui mahdottomaksi. Äiti ei päässyt kaupunkiin töihin, enkä minä kouluun. Kauppaan oli matkaa yli 30 km. Muutimme kaupunkiin. Ei ollut vaihtoehtoja.

Veljeni istui ammattikoulua käydessään linja-autossa kolme tuntia päivässä. Ei siinä harrastuksille jäänyt aikaa, kun kello herätti arki-aamuisin puoli kuudelta, jos kouluun piti mennä kahdeksaksi. Sen elämä pyöri vain koulun ja koulumatkojen ympärillä. Nyt itse heräilen puoli kahdeksalta, syön aamupalan ja kävelen viisi minuuttia kouluun. Koulun jälkeen tapaan kavereita kaupungilla kahvilassa ja illat sitten katselen telkkua. Kaupunkiasumisessa on omat etunsa. Aikaa jää toki harrastuksiin ja kavereiden kanssa hengailuun, mutta kaikki maksaa. Hengittäminen on sentään vielä ilmaista.

Rasmus on valmistunut...
a) Peruskoulusta
b) Ammattikorkeakoulusta
ja haluaa nyt jatkaa eteen
päin

Hän kysyy etenemiseen
neuvoja Ohjaamosta,
josta hänet ohjataan
a) kesätöihin
b) työkokeiluun

Töitä tehdessä, Rasmus...
a) saa selville alan, jota hän
haluaa alkaa opiskelemaan
b) pääsee näyttämään
osaamisensa

a) Rasmus
aloittaa syksyllä
haluamansa ammatin
opiskelun

b) Rasmusen
työkokeilujakso
päätyy ja hän pääsee
työntekijäksi.

© Laura Päivinen

KOHTAANTO-ONGELMA

Minulla ja avoimilla työpaikoilla taitaa olla kohtaanto-ongelma. Jos koulutukseni ja työkokemukseni soveltuu avoinna olevaan työpaikkaan, niin se sijaitsee toisella puolella Suomea. En siis hae, koska ne ovat lyhyitä sijaisuuksia tai projektiluonteisia töitä, jotka kestävät vain muutaman vuoden. En uskalla muuttaa yksin, sillä perhe ja kaverit jäisivät tänne. Täällä kotiseudulla avoinna oleviin työpaikkoihin ei minun koulutukseni ja työkokemukseni riitä tai sitten en koe olevani työtehtävään soveltuva ja mukava tyyppi. Mitähän silläkin tarkoitetaan? Ei kai sinne töihin seurustelemaan mennä. Ei kaikki ole ulospäin suuntautuneita ekstroverttejä. Kyllä minäkin osaan töitä tehdä, vaikka en suuna päänä olekaan.

LAINAELÄMÄÄ

Se työvoimapula ei sitten tullutkaan, mistä meille koulussa puhuttiin. Muistan edelleen, kun meille kerrottiin, että tämä on tulevaisuuden ala, mitä kannattaa opiskella. Työnantajat tappelevat teistä, kun valmistutte, ne sanoivat. Oli kyllä hyvä markkinoitipuhe opintolainan ottamiselle. Oliko lie ollut opettaja pankin palkkalistoilla. Muiden mukana menin halpaan ja otin opintolainan. No, ei meistä valmistumisen jälkeen kukaan tapellut. Ihan hiljaista oli koulun pihalla. Työkkäriin me siitä sitten marssimme ja päädyimme aktivointitoimenpiteiden kohteiksi. Laina jäi maksettavaksi ja työpaikka haaveeksi. Luu jäi vetävän käteen.

SUUNTANA TYÖELÄMÄ

Isäni kertoi, että ennen töihin pääsi helposti, käveli vain yrityksen portista sisään. Ei siinä koulutuksia kyselty ja työn oppi tekemällä. Isä pääsi eläkkeelle samasta yrityksestä, jossa työuransa aloitti. Yritys vaihtoi omistajaa ja nimeä useamman kerran, mutta osoite pysyi samana. Tuollaisia elämäniän kestäviä työsuhhteita ei taida enää olla ja eläkeikäkin karkaa kauemmaksi.

Luin lehdestä, että koulutus on "uusi maailmauskonto". Se on kyllä totta. Pelkällä peruskoulun päättötodistuksella on turha kysellä työpaikkoja, edes ojankaivajaksi et pääse. Työpaikkahakemukseen täytyy kirjoittaa koulutukset, täydennyskoulutukset, kurssit, työkokemukset, kielitaidot, atk-taidot ja kaikki muut tiedot ja taidot, mitä kyseisen työtehtävän tekemiseen tarvitaan. Mielellään kaikki vielä videoituna, jotta työnantaja näkee ja kuulee, millainen hakija olet. Jos haluat työllistyä, niin kouluja on käytävä.

"Työtehtävävaatimukset: AMK tai yliopistotason koulutus, 2 vuoden työkokemus, nuori ja halukas oppimaan, valmis tekemään ylitöitä, omistaa auton, iloinen ja sosiaalinen luonne!"

HULLU PALJON TÖITÄ TEKEE, VIISAS PÄÄSEE VÄHEMMÄLLÄ

Meitä nuoria moititaan laiskoiksi yhteiskunnan eläteiksi. Ei se kuitenkaan aina ole niin. Minusta Kelan kanssa asiointi käy työstä. Vaikka täyttäisi TE-toimiston aktivointiin liittyvät vaatimukset ja osallistuisi työkokeiluun, niin selvityspyyntöä pukkaa. Kelan sivuilla ohjeistetaan, että työmarkkinatukea maksetaan viitenä päivänä viikossa. Ohjeistuksessa ei eritellä arkipäiviä viikonlopuista. Ne ei siellä ymmärrä, että ihminen voi olla töissä viikonloppuna ja pitää viikolla vapaata. Minä olin lauantait töissä ja maanantait vapailla ja hankalaksihan se meni ja raha-asiat olivat ihan solmussa. Työstä se kävi, kun joka kuukausi kuuden kuukauden ajalta jouduin selvittämään asiaa Kelalle. No, hullu paljon töitä tekee ja viisas nuori pääsee vähemmällä.

ROTTAILUA

Osa Kelan rahoista puuttui, kun työhaku oli vahingossa mennyt poikki. Pitää käydä TE-toimistossa hoitamassa asia, sillä en voi soittaa, koska puhelin on rikki. Siksi TE-toimiston asiantuntijakaan ei saanut minua kiinni ja työhaku katkesi. Täytyy hommata se puhelin ja netti siihen. Se tarkoittaa, että loppukuusta ei sitten syödä. Pitää käydä äidin luona syömässä. Ei sinne aina ilkeä mennä, mutta onneksi olen varannut pahan päivän varalle hernekeittoa. Sitä kun vedellä laimentaa, niin taidan selvitä seuraaviin raihiin.

